

**Управління культури
Чернівецької облдержадміністрації**

**Чернівецька обласна універсальна наукова
бібліотека імені Михайла Івасюка**

Бібліотеки Буковини і громада: партнерство заради стійкого розвитку

**Матеріали II обласного форуму
бібліотечних працівників Чернівецької області**

**Чернівці
«Букрек»
2017**

Хитик В. І. «Бібліотека Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» в інформаційній інфраструктурі вишу й медичної галузі регіону».....	49
Мігай О. В. «Публічні бібліотеки Герцаївщини в процесі євроінтеграції»	56
Марку А. М. «Професіоналізм + креативність = сучасний молодий бібліотекар»	58
Білич О. Г. «Сільська бібліотека – орієнтир на громаду»	61
Рекомендації II обласного форуму бібліотечних працівників «Бібліотека і громада: партнерство заради стійкого розвитку»	63
Список світлин	66

**БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО ДЕРЖАВНОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ВИШУ Й
МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ**

*Хитик Валентина Іванівна,
завідувач відділу комплектування
та наукової обробки документів
з сектором каталогізування бібліотеки
Буковинського державного медичного університету*

Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», здійснюючи освітню, наукову та інноваційну діяльність, має потужну інформаційну інфраструктуру, спрямовану на забезпечення основних напрямків університетської діяльності.

Важливим елементом інформаційної інфраструктури вишу є бібліотека, яка акумулює в собі різні види інформаційних ресурсів і надає доступ до них професорсько-викладацькому складу, докторантам, аспірантам, клінічним ординаторам, інтернам, магістрантам, студентам.

Інформаційні ресурси бібліотеки медуніверситету мають певну специфіку, обумовлену як статусом вищого навчального закладу, так і його медичним галузевим спрямуванням.

Більшу частину бібліотечного фонду складає спеціальний книжковий фонд: україно-, англо- та російськомовна навчальна, наукова та довідкова література (підручники, навчальні й навчально-методичні посібники, атласи, монографії, енциклопедії, словники, довідники, матеріали конференцій, семінарів тощо) медичного, природничого, гуманітарного й суспільно-політичного характеру.

Особливу інформаційну цінність становить фонд періодичних видань: журнали й газети медичного спрямування, з суміжних із медициною галузей, гуманітарного напрямку, з освітніх питань і наукової діяльності.

Актуальним є фонд наукових робіт: магістерські роботи з медичної тематики, дисертації на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора медичних наук, автореферати дисертацій.

Бібліотечні фонди постійно поповнюються сучасною навчальною та науковою літературою, періодичними виданнями (у т. ч. престижними фаховими журналами, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних), новими науковими роботами.

Інформація про бібліотечні фонди систематизована в електронних каталогах бібліотеки АБІС «ІРБІС 64» та «Liber Media» (ретро-каталог).

Електронний каталог АБІС «ІРБІС 64» має такі бази даних: «Книги», «Періодичні видання», «Дисертації та автореферати», «Фонд рідкісних видань», «Електронна навчальна література». Кожна база даних містить бібліографічні записи й додаткові дані про документи, що ідентифікують їх серед інших, спрощують пошук і дозволяють користувачу знати про кількість документів, їх місце зберігання і не видані примірники.

База даних «Книги», крім бібліографічних записів й додаткових даних, містить повнотекстові варіанти деяких книг, з якими можна працювати при переході за відповідними посиланнями.

База «Періодичні видання» містить бібліографічні записи про журнали і додаткові дані про них; роки їх надходження, через які можна перейти в номери відповідного року; журнальні номери, з яких можна перейти до змісту. Зі змісту конкретного номеру є перехід у бібліографічний запис кожної статті. Якщо стаття доповнена анотацією, її можна прочитати безпосередньо в електронному каталозі. При наявності веб-сайту журналу, електронний каталог також містить зовнішнє посилання на цей веб-ресурс і дає можливість користувачу знайомитися з повнотекстовими варіантами журнальних статей при наявності їх на веб-сайті журналу.

База даних «Дисертації та автореферати» містить інформацію про докторські та кандидатські дисертації, магістерські роботи, автореферати дисертацій, методичні рекомендації з діагностики та лікування.

У базі даних «Фонд рідкісних видань» розміщені відомості про рідкісні книги XVIII-XIX століть з анатомії, фізіології, фармації тощо.

База даних «Електронна навчальна література» містить інформацію про електронні книги на CD- та DVD-носіях, що є у бібліотеці.

У цьому році створені дві нові бази даних: «Нововведення у сфері охорони здоров'я» й «Публікації засновників кафедр БДМУ», перша з яких містить записи щодо інформаційних листів Міністерства охорони здоров'я України та Укрмедпатентінформу про призначені для практичного застосування у сфері охорони здоров'я нові методи діагностики та лікування.

АБІС «ІРБІС 64» цілодобово доступний для користувачів у режимі он-лайн на сайті бібліотеки через спеціальний модуль – WEB ІРБІС. Тут користувач може здійснювати багатоаспектний пошук необхідної літератури, періодичних видань, журнальних статей, наукових робіт, авторефератів за розширеним переліком реквізитів (автором, назвою, видом, ключовими словами, датою видання тощо). Користувачі можуть працювати у WEB ІРБІС в двох режимах доступу: загальному та спеціальному. Загальний режим доступу дозволяє працювати з базами даних без виконання будь-яких особливих дій; спеціальний режим передбачає доступ до певних документів та окремих функцій при умові авторизації користувача за логіном та паролем.

На умовах загального доступу може здійснюватися лише пошук в електронному каталозі інформації щодо книг, періодичних видань, наукових робіт, авторефератів, її збереження та друк. Загальний доступ до електронного каталогу мають усі відвідувачі сайту бібліотеки.

На умовах спеціального доступу користувачі мають змогу, крім пошуку в електронному каталозі, працювати з повнотекстовими варіантами електронної навчальної літератури, мати свій особистий кабінет читача й здійснювати дистанційний контроль читацької заборгованості через електронний формуляр. Спеціальний доступ у даний час наданий лише студентам університету.

У перспективі – впровадження на умовах спеціального доступу такої дистанційної функції як електронне замовлення книг (бронювання літератури та попереднє замовлення у конкретному відділі на конкретний час).

Дистанційний доступ до WEB IPБІС дозволяє користувачам віртуально відвідувати бібліотеку в будь-який час і на будь-якій відстані.

Для користувачів бібліотеки на сайті створена «Електронна академія читача», де розміщені дві відеоінструкції щодо користування WEB IPБІС: стисла і розширена (складається з 11 відеочастин). Передбачена можливість виготовлення додаткових відеоінструкцій за зверненнями користувачів й надання консультацій електронною поштою.

Цінність іншого електронного каталогу «Liber Media» (ретро-каталог) у даний час зводиться до того, що там міститься інформація про журнали і журнальні статті до 2012 року. З ним користувачі можуть працювати в читальному залі періодичних видань, рукописів та каталогів.

В електронних читальних залах №2 і №3 з локальною інформаційною бібліотечною мережею користувачі мають змогу працювати з електронним архівом повнотекстової навчальної та наукової літератури, виданої співробітниками БДМУ.

Важливим інформаційним ресурсом бібліотеки є сайт, на якому розміщується інформація й посилання, що можуть бути корисними й цікавими для користувачів.

Так, у розділі «Фонди бібліотеки» на сторінці «Нові надходження» відображаються дані про нові надходження книг, періодичних видань, авторефератів.

У розділі «Інформаційні ресурси» на сторінці «Наукові здобутки фахівців БДМУ» можна ознайомитися з навчальною та науковою літературою, виданою співробітниками кафедр; на сторінці «Періодичні фахові видання БДМУ» – з повнотекстовими статтями журналів, що видає університет; на сторінці «Дисертації, захищені в БДМУ» – з інформацією про відповідні дисертаційні роботи; на сторінці «Інформаційні бюлетені» – з переліком журнальних статей за певною тематикою. На сторінці «Про нас пишуть» розміщуються скріншоти газетних статей місцевих видань про університет,

авторами яких є також працівники університету. З розділу «Інформаційні ресурси» є перехід в університетський репозиторій «Інтелектуальні фонди БДМУ».

У розділах сайту «Науковцю», «Студенту», «Абітурієнту» наводиться інформація, що може бути корисною для цих категорій користувачів.

Крім власних інформаційних ресурсів, бібліотека надає користувачам також доступ до зовнішніх ресурсів інформаційного характеру.

Так, у бібліотеці можна працювати з міжнародною наукометричною базою даних «Web of science», повноцінний доступ до якої передплачений університетом.

«Web of science» – мультидисциплінарна міжнародна пошукова платформа, яка об'єднує надзвичайно великий масив реферативних баз даних публікацій в наукових журналах й патентів, а також охоплює матеріали з медичних, природничих, технічних, суспільних, гуманітарних наук і мистецтва. Платформа наділена вбудованими можливостями пошуку необхідної бібліографічної інформації, її аналізу й управління. З платформи є перехід до повнотекстових статей з авторитетних медичних журналів відкритого доступу.

Доступними для користувачів є такі бази платформи: MEDLINE (1950-2017), Science Citation Index Expanded (1970-2017), Social Science Citation Index (1970-2017), Arts and Humanities Citation Index (1975-2017), Conference Proceedings Citation Index (1990-2017), Book Citation Index (2003-2017), Scielo Citation Index (1980-2017), Emerging Sources Citation Index (2015-2017), Korean Journal Index (1980-2017), Chinese Science Citation Database (1989-2017), Russian Science Citation Index (2002-2017), Derwent Innovations Index (1963-2017), Emerging Sources Citation Index (2015-2017).

Через сайт бібліотеки користувачам надається тестовий доступ до інших електронних баз даних. Протягом останніх років це були такі інформаційні бази: американський медичний ресурс – <http://accessmedicine.mhmedical.com/>, ресурси видавництва "Springer" – <http://link.springer.com/>, електронні ресурси (у т.ч. періодики) у рамках програми HINARI, створеної ВООЗ спільно з провідними видавництвами –

<http://www.who.int/hinari/en/>, архіви журналів видавництва "The Royal Society" – <https://royalsociety.org/journals/>, щотижневий медичний журнал "The New England Journal of Medicine" – <http://www.nejm.org/>, провідний щомісячний журнал "Pediatric Neurology Briefs" – <http://www.pediatricneurologybriefs.com/>.

Бібліотека систематизує інформацію про зовнішні інформаційні ресурси, які можуть бути корисними для студентів, професорсько-викладацького складу, науковців та медиків, і розміщує її з відповідними посиланнями на сайті бібліотеки.

Так, у розділі «Інтернет-ресурси» створені сторінки «Світові БД з медицини», «Медичні пошукові системи», «Електронні медичні бібліотеки», «Покажчик сайтів періодичних видань», «Бібліотеки он-лайн (веб-сайти бібліотек ВМНЗ)», «Інформація про відкритий доступ».

Користувачам бібліотеки надаються такі дистанційні послуги: «Віртуальна довідка», «Визначення індексу УДК та авторського знака для документів», «Перевірка документів на плагіат», «Переклад на англійську мову анотацій до статей».

З метою зацікавлення користувачів на сайті, крім інформації для навчального процесу й наукової діяльності, бібліотека розміщує цікаві матеріали для загального розвитку студентів.

На сайті створені та оновлюються дайджести: «Видатні досягнення медицини», «Цікаві та корисні знання», «Шлях до успіху» (зі сторінками «Ораторське мистецтво» й «Мистецтво спілкування»), «Думки видатних та наше життя» тощо.

Життєвої мудрості вчить віртуальна сторінка «Книга Бальтасара Грасіана: «Карманный оракул, или Наука благоразумия».

Бібліотека проводить різнопланові інформаційно-освітні й культурно-просвітницькі заходи, реалізовує цікаві проекти, інформацію про які також розміщує на сайті.

Паралельно з україномовною функціонує англійськомовна версія сайту бібліотеки. Більшою мірою вона призначена для іноземних студентів університету.

Бібліотека має сторінку в соціальній мережі Facebook, що дає змогу залучати й інформувати більшу кількість користувачів у зручному для них форматі.

Ефективним видом інформування є також виготовлення і трансляція бібліотекою у вестибюлі теоретичного корпусу університету тематичних відеороликів, спрямованих на соціальне й культурно-естетичне виховання студентів.

Безумовно, у першу чергу робота бібліотеки спрямована на інформування осіб, що навчаються в університеті, й професорсько-викладацького складу.

Проте серед користувачів бібліотеки є практикуючі лікарі, які не працюють у виші. Адже висока професійна ерудованість й обізнаність практикуючого медика – це високий рівень надання медичної допомоги й профілактичних заходів з попередження захворюваності населення.

Вважаємо, що бібліотека медуніверситету має достатні ресурси, щоб бути корисною для практичної медицини регіону. Сучасна наукова література, сучасні періодичні видання з різних галузей медицини (у т. ч. зарубіжні), нові наукові роботи, інформація про нововведення у сфері охорони здоров'я, доступ до міжнародних інформаційних баз даних дозволяють тримати руку на пульсі медичного життя країни та світу. Вони дають можливість отримувати найновішу та найактуальнішу інформацію про розвиток існуючих та започаткованих напрямків медичних досліджень, останні наукові досягнення у сфері медицини й суміжних з медициною наук, нові методи діагностики й лікування, нові лікарські засоби й нові медичні технології.

Створені бібліотекою умови щодо максимально можливого дистанційного обслуговування користувачів (самостійна робота користувачів з електронним бібліотечним каталогом на умовах віддаленого доступу і розміщення додаткової інформації на сайті бібліотеки) є надзвичайно зручним для співробітників медичних закладів міста Чернівці (враховуючи їх зайнятість) і найвіддаленіших районів Чернівецької області (враховуючи їхню територіальну віддаленість).

Переконані – бібліотеку БДМУ можна вважати основним інформаційним ресурсом університету, спрямованим на якісне забезпечення навчального процесу, наукової та інноваційної діяльності, і потенційним інформаційним ресурсом, який може успішно використовуватися для професійного самовдосконалення працівників медичної галузі регіону.

ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ ГЕРЦАЇВЩИНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*Мігай Олена Віорелівна,
директор Герцаївської
Централізованої бібліотечної системи*

Сьогодні Україна здійснила свій європейський вибір, і тому постає нагальна потреба поширення знань про Європейський Союз серед пересічних громадян України. Бібліотеки є саме такими установами, які мають можливість сприяти інформаційному забезпеченню євроінтеграційних процесів.

Розуміючи важливість європейського вибору України і ролі бібліотек у цьому процесі, в Герцаївській центральній районній бібліотеці організовано Пункт європейської інформації «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся» в рамках проекту УБА, а в сільських книгозбірнях оформлено виставки, стенди, тематичні кутки «Знай про Європу більше», «Україна – Європа», «Інформація з питань Євросоюзу».

У співпраці публічних бібліотек Герцаївщини з бібліотеками Румунії проведено різноманітні культурно-просвітницькі заходи. У Маморниці-Вамі відзначили 195-річчя з дня народження Жорджа Сіона, видатного румунського поета та публіциста. В урочистостях взяли участь Консул Генерального консульства Румунії в Чернівцях Ауреліан Ружіне, румуномовні письменники та публіцисти Буковини.

До більшості заходів долучається Генеральний консул Румунії в Чернівцях Елеонора Молдован.